

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. 614941

Verzoeken 2958. 1971
Aan de Leden van de Coördinatie
Commissie voor Europese Integratie-
en Associatieproblemen

Departementsonderdeel: DGES

Datum: 1 februari 1971

Onderwerp: Punt 1 van de agenda van
de vergadering van
3 februari a.s.

Kenmerk: 21146

Hierbij doe ik U toekomen een door dit departement opgestelde nota betreffende het door Nederland op de Raadszitting van 8 februari a.s. in te nemen standpunt ten aanzien van de economische en monetaire unie.

Deze nota kan worden besproken in de vergadering van de Coördinatie Commissie van 3 februari a.s.

De Secretaris,

(H.C. Posthumus Meyjes)

VERZOEKE BIJ BEANTWOORDING DATUM, KENMERK EN ONDERWERP TE VERMELDEN

Het Nederlandse standpunt inzake de economische
en monetaire unie tijdens de EEG-Raad van 8 februari a.s

Uit de berichten over het bezoek van Brandt aan Pompidou valt niet anders op te maken dan dat de Bondsrepubliek bijna volledig voor de Franse opvattingen inzake de economische en monetaire unie is gezwicht. De Duitse bezoekers schijnen de hunneren onzerzijds immer essentieel geachte bepaling, dat vóór het einde van de eerste fase overeenstemming moet zijn bereikt over de verdragswijzigingen noodzakelijk voor de voltooiing van de e.m.u., te hebben laten vallen. Ook ten aanzien van de nu reeds overeen te komen hoofdzaken betreffende de eindfase zouden de Duitsers bereid zijn aanzienlijk verwaterde conclusies te aanvaarden.

Voor wat betreft de procedure aan het einde van de eerste étape zou de Duitse regering nu genoegen nemen met de volgende constructie: de Commissie zal tegen het einde van de eerste fase de diverse betrokken comités (Monetair Comité, Comité voor de Conjunctuurpolitiek, etc.) consulteren teneinde na te gaan in hoeverre binnen het kader van het bestaande verdrag na de eerste fase verder kan worden gegaan. Op basis van deze consultaties zal de Commissie rapport aan de Raad uitbrengen en voorstellen doen voor de verdere ontwikkeling van de e.m.u. Indien de Raad er niet in slaagt binnen een vooraf vastgestelde periode (bijv. 4 jaar) een unaniem besluit te nemen over de overgang naar de tweede fase, dan vervallen automatisch de monetaire bepalingen van de eerste fase (onderlinge bandbreedte verkleining, afstand doen van grotere wisselkoersflexibiliteit, middellang steunmechanisme en eventueel reservefonds).

In deze formule wordt over verdragswijziging niet gesproken. Ook de bepaling dat de voor de overgang naar de tweede étape te bereiken overeenstemming betrekking moet hebben op de eindfase, komt er niet meer in voor. Daarmee zijn de twee essentiële elementen vervallen die moesten verzekeren dat de tweede fase niet zou worden ingegaan zonder een expliciet omschreven en in verdragsteksten vastgelegde overeenstemming over het einddoel. Slechts wordt voorkomen - door de "guillotine"-bepaling - dat de monetaire bepalingen van de eerste fase, waarmee terwille van het einddoel was ingestemd, onbegrensd kunnen voortduren indien geen overeenstemming over de tweede fase wordt bereikt.

Indien bovenvermelde formule inderdaad de nieuwe Duitse houding weergeeft, is het duidelijk dat de twee door Nederland essentieel geachte elementen, (omschrijving van de institutionele hoofdzaken van de eindfase reeds nu en overeenstemming over noodzakelijke verdragswijzigingen vóór de overgang naar tweede fase), niet haalbaar zijn. Reeds eerder, tijdens de Raadszitting van 14 december, was trouwens reeds gebleken dat hoogstens een zeer vage omschrijving van de eindfase voor Frankrijk acceptabel zou zijn. Ten aanzien van de omschrijving van de eindfase zal niet meer bereikt kunnen worden dan formuleringen, zoals gedeeltelijk reeds op 14 december overeengekomen, die ruimte bieden voor onze (doch tegelijkertijd ook voor de Franse) visies. Ten aanzien van de procedure aan het einde van de eerste étape zal het misschien nog mogelijk zijn - afhankelijk van hetgeen de Duits - Franse afspraak terzake al dan niet inhoudt - om vastgelegd te krijgen dat de

aan het einde van de eerste étape te nemen Raadsbeslissing tevens een akkoord over de (besluitvorming in de) eindfase moet inhouden, daarbij in het midden latende of een dergelijk akkoord al dan niet in de vorm van een verdragswijziging moet worden gegoten.

Indien tijdens de Raadszitting van 8 februari a.s. de kaarten inderdaad zo blijken te liggen als hiervoor werd verondersteld, dan lijken voor Nederland de volgende alternatieven open te staan:

1. Verwerping zonder meer van het Frans-Duitse compromis en onverkort vasthouden aan het Nederlandse standpunt. Aangezien een dergelijke houding waarschijnlijk door geen der partners gesteund zou worden, zou Nederland daarmee het odium op zich laden een der belangrijkste besluiten van de Topconferentie te frustreren. Voorts zouden ernstige consequenties van een dergelijke houding voor de Europese Gemeenschappen en met name voor hun uitbreiding gevreesd moeten worden.
2. Weigering enig compromis afwijkend van de Nederlandse opvatting te aanvaarden zolang niet van Frankrijk concessies op andere gebieden (met name de Britse toetreding) verkregen zijn. Er moet rekening mee worden gehouden dat een dergelijke houding contraproductief kan werken.

3. Aanvaarding van het Frans-Duitse compromis, doch slechts op voorwaarde dat bepaalde monetaire elementen (bijvoorbeeld de onderlinge fluctuatiemarge-verkrapping en/of het middellange termijn steunmechanisme) nog niet in de eerste fase worden ingevoerd - dit ter compensatie van het afzien van Nederlandse desiderata ten aanzien van de eindfase. Een dergelijk standpunt zal hoogstens op enige Italiaanse steun kunnen rekenen. De betekenis van het afwijzen van deze monetaire elementen is voorts verminderd door het Duitse voorstel betreffende een "clause de prudence" (de eerder genoemde guillotine).

4. Aanvaarding van het Frans-Duitse compromis, doch slechts indien bepaalde formules worden aanvaard, zoals: de Duitse versie van de "clause de prudence" (voorzover bekend nog niet door Parijs aanvaard); de bepaling dat het voor de overgang op de tweede étape te bereiken akkoord tevens op de (institutionele aspecten van de) eindfase betrekking moet hebben; een omschrijving van de eindfase die met de Nederlandse opvattingen te rijmen valt. Niet onwaarschijnlijk is dat althans sommige van dergelijke formules een vrij brede steun zullen krijgen.

5. Aanvaarding van het Frans-Duitse compromis zonder meer. Dit alternatief lijkt hoogstens in aanmerking te kunnen komen nadat alternatief 4 en eventueel alternatief 3 tot niets blijken te leiden.

Uiteraard is een combinatie van de alternatieven sub 3. en 4. mogelijk, terwijl beide met het alternatief sub 2. gecombineerd kunnen worden.

DES, 1 februari 1971.